

de situatie waarin zij bij de vestiging en uitbreiding van het Nederlands gezag was aangetroffen: die van een politiek-passieve massa welke, de traditie getrouw, de inheemse autoriteiten volgde, maar de Japanners weken daarvan af: de nieuwe organisaties welke zij in het leven riepen, betekenden dat het gezag van de inheemse bestuurshiërarchie verder werd ondermijnd en dat leden van de politieke elite, die zich steeds tegen die hiërarchie hadden gekeerd maar nu, onder Japans toezicht, als leiders van de nieuwe organisaties gingen optreden, meer greep kregen op de massa des volks. Met dit alles geschiedde wat het Nederlands gouvernement altijd, zij het niet steeds met succes, had trachten te voorkomen: de inheemse samenleving werd in beroering gebracht. Sommigen konden daarvan profiteren maar van werkelijke erkentelijkheid jegens de Japanners was ook bij die profiteurs geen sprake. Het Japanse bewind ontpopte zich namelijk als slechter dan het Nederlandse: het trad harder op, het vertoonde een grote mate van willekeur en het was minder efficiënt. Het kon bovendien, mede als gevolg van de oorlogsomstandigheden, een ernstige daling van de levensstandaard niet voorkomen en het voerde tenslotte, door ideologische overwegingen gedreven, in heel Indië, ook dus op Java, elementen uit de Japanse samenleving in, die door de Indonesiërs op zijn minst als hinderlijk en vaak als hatelijk werden ervaren.

Japanisering

Acht elementen uit de Japanse samenleving werden door de Japanners in alle in de *Nanjo* veroverde gebieden en ook dus in Nederlands-Indië ingevoerd: de Japanse naam voor Japan, de Japanse jaartelling, de Japanse tijd, de Japanse feestdagen, het alom tonen van de Japanse vlag, de verplichte groet aan Japanse militairen, de keizerverering en het frequente toedienen van lichaamsstraffen.

Wat de naam betreft: het gebruik van het begrip 'Japan' en zijn vertalingen (Japan heette in het Maleis *Djepang*) werd in een op 29 april '42, Hirohito's verjaardag, afgekondigde verordening verboden – het moest *Nippon* ('het land van de rijzende zon') of *Dai Nippon* zijn.

Een bepaling van diezelfde verordening hield in dat de Christelijke jaartelling werd afgeschaft – de Japanse begon volgens de overlevering in 660 voor Christus en het jaar 1942 werd dus opeens het jaar 2602.

Hinderlijker nog was dat, per 1 april '42, de Japanse tijd werd inge-